

El PSUC neix en un moment d'urgència, una setmana després del 18 de juliol. En aquell moment es presentava com "plural, marxista i frontpopulista". L'actual confluència d'Iniciativa, comuns i Podem és "plural i frontpopulista"?

—XAVIER DOMÈNECH: Home, hi ha moltes diferències. La Guerra Civil és una diferència substancial.

—És clar.

—XAVIER DOMÈNECH: Però sí que hi ha similituds. Als anys 30, com a alternativa al feixisme creixent, i dins d'una crisi econòmica l'origen de la qual és també una crisi financera, apareix una renovació de l'esquerra a través del frontpopulisme. Però el frontpopulisme és molt ampli. Tenim la imatge del Front Popular

que el 1936 va guanyar les eleccions, però abans havia nascut als Estats Units amb un moviment frontpopulista que reuneix actors de Hollywood, actors de teatre i treballadors dels sindicats que es mouen en suport del New Deal de Roosevelt. Estan més a l'esquerra però li donen suport. I aquell era un moviment cultural i polític, sense cap partit. En canvi a Xile hi ha el Front Popular; a França, també... Aquí aquest moviment surt com un moviment defensiu contra el feixisme però ràpidament té elements de moviment ofensiu: agrupació de les esquerres, transformació d'aquestes esquerres en el procés; agregació de forces, multiplicació... i tot això sí que té coses semblants en l'actualitat. A Catalunya, el tema de les confluències és molt frontpopulista.

I l'expressió més acabada de frontpopulisme als anys 30 al món és el PSUC, perquè el PSUC acaba convertint diverses formacions en una organització política. Per tant, en el sentit que volem que En Comú Podem esdevingui un nou espai polític som bastant semblants. Ara! Hi havia una guerra!

—És clar. **Una guerra que feia més fàcil la unió de forces d'esquerra com les que van confluïr en el PSUC.**

—RICARD GOMÀ: Coincideixo plenament amb la reflexió que feia el Xavi ara. Tant en el PSUC en aquell moment com en els comuns o En Comú Podem, ara, fan servir aquesta gramàtica política de la suma i l'articulació, de la capacitat de reconèixer i articular subjectes de naturalesa diversa però amb un conjunt

**XAVIER DOMÈNECH
RICARD GOMÀ**

«Som negadors de la pàtria noucentista i volem construir-ne una altra»

Amb motiu dels 80 anys del PSUC, reunim dos polítics per jugar a les diferències entre el PSUC i En Comú Podem: el cap de llista d'En Comú Podem al Congrés, el doctor en història Xavier Domènech, i l'ex-portaveu d'ICV-EuiA a l'Ajuntament de Barcelona, el doctor en ciències polítiques Ricard Gomà.

*Entrevista d'Àlex Milián
Fotografies de Jordi Play*

coincident de valors i d'horitzons. És un element fort de similitud. Lògicament, tot i que no faci tants d'anys, hi ha hagut un canvi d'època i això modula qualsevol analogia que hi puguem trobar. Però el que tenim en l'actual moviment de confluència, què és? Un moviment ciutadà que catalitza, tenim l'emergència de nous objectes ciutadans que donen l'empenta definitiva de cara a la construcció d'aquest nou espai, però tenim també un conjunt de subjectes preexistents políticament organitzats que acaben de dotar d'identitat aquest nou espai. I això és molt PSUC. És una narrativa que recorda molt el procés d'inici del PSUC. I el que deia el Xavi: la voluntat d'articular tot això en clau de subjecte polític. És clar que hi ha diferències i que el nou sub-

jecte polític tindrà unes característiques del segle XXI, però la voluntat d'intervenir en clau política per transformar les condicions de vida de la gent és una altra analogia que es pot fer entre el que va ser el PSUC i el que és avui En Comú Podem.

—Un dels valors que tothom ha reconegut al PSUC és mantenir paral·leles, durant tota la dictadura, la lluita social i la defensa dels drets nacionals. Què en queda, d'aquesta defensa dels drets nacionals: una tímida i voluble defensa del referèndum d'autodeterminació?

—XAVIER DOMÈNECH: Home! Tímida i voluble... Puc entendre que la nostra defensa del referèndum es pugui llegir com a tímida i voluble però tens davant un paio que porta vuit mesos parlant de referèndum... No, no, la voluntat hi

és. En Comú Podem recull les tradicions del catalanisme popular, en aquest sentit. En la campanya fins i tot vam fer una acció específica sobre aquest tema, precisament perquè es veiés que el referèndum no formava part de la proposta electoral instrumental per captar un vot que no sigui nostre. És un vot emergent que és sobiranista però que no és independentista, tot i que sí que hi ha independentistes –i en Iniciativa també. Estem vivint moltes crisis i una d'elles és de sobirania nacional. I qualsevol projecte polític que no es plantegi com a pas ineludible quina serà la seva proposta en termes de reconstrucció d'aquesta sobirania, té un handicap important –no en termes electorals sinó en termes de projecte polític.

→ —RICARD GOMÀ: Jo, el projecte nacional, el situaria com un altre dels elements forts d'aquest paral·lelisme històric entre el PSUC i En Comú Podem. El PSUC va fer aquella formulació del caràcter indissociable dels drets socials i nacionals. És a dir: la construcció d'un catalanisme popular que, efectivament, en un moment de la Transició implicava un procés de reconstrucció nacional de Catalunya i la recuperació de les institucions nacionals d'autogovern per posar-les al servei de les classes populars, per aconseguir una dimensió social de l'autogovern potent, transformadora, etc. És evident que ara la formulació és diferent, però hi ha aquesta voluntat d'En Comú Podem de construir un subjecte polític nacional i considerar que Catalunya és el marc nacional on s'han de desenvolupar els processos de transformació social —des de la fraternitat i el reconeixement de les aliances amb altres marcs territorials de fer política, però refermant el caràcter nacional de Catalunya com l'espai de la nostra acció política. Com deia Xavi, aquesta campanya va apostar per redefinir un catalanisme popular del segle XXI en el qual el referèndum és una aposta estratègica de construcció d'aquest nou catalanisme popular. I aquell reconeixement del dret de Catalunya a l'autodeterminació que feia el PSUC s'ha superat: ara ja no es tracta de reconèixer aquest dret sinó d'exercir-lo a través d'un instrument com el referèndum. Però no sols això. La batalla de les sobirania (en plural) nacional, ecològica, cultural i social s'ha de situar en el centre del projecte polític d'En Comú Podem. Per tant aquest em sembla un altre element de continuïtat molt fort entre el PSUC i l'òrbita d'En Comú Podem.

—Aquestes últimes eleccions van anar en aliança amb Izquierda Unida, cosa que no ha donat els resultats de suma que vostès esperaven. Per contra, la confluència amb els hereus del PSUC, Iniciativa per Catalunya, es va produir molt abans i els ha fet gua-

nyar dos cops les eleccions generals a Catalunya.

—XAVIER DOMÈNECH: Les anàlisis que hem fet des de Podem assenyalen que, sense l'aliança amb IU, hauríem perdut més d'un milió de vots. A parer meu, no hi té res a veure la confluència. El resultat amb ells no ha estat la suma de tots dos però el resultat sense ells probablement hauria estat pitjor. Per tant potser sí que ha funcionat en un altre sentit. A banda d'això hi ha la com-

paració entre l'experiència a Catalunya comparada a la de València, a l'estatal o, fins i tot, a la de Galícia —que és la més semblant a la catalana. Perquè la catalana és la més confluent. Hi ha una trajectòria de les dues confluències i és clar que, quan ens ajuntem, la suma suma però alhora genera un efecte que va més enllà dels dos actors. A Catalunya som més actors: Iniciativa, Verds, Podem, EuiA, Equo i els Comuns. En canvi, la visualització de cara enfora és que hi

Ricard Gomà: «L'aposta del PSUC per construir la nació de la gent, la simbolitzen alguns elements clau com fer del català la llengua vehicular a l'escola pública, idea que no compartia CiU»

ha un nou espai. En canvi, a l'Estat es fa una coalició a un mes vista i no genera aquesta mateixa potència.

—RICARD GOMÀ: Crec que és molt nítid que a l'Estat hi ha una coalició electoral i a Catalunya, una confluència amb voluntat de crear un subjecte polític. Són dues coses diferents. En el cas català també hi ha una diferència d'actors. Iniciativa no és IU: la trajectòria i la voluntat de confluïr són radicalment diferents. Jo recordo que Iniciativa, el 2012 o 2013, quan no existia ni Podemos, ja va posar damunt la taula, a través d'assemblees nacionals, la tesi d'anar a un procés de confluència amb allò emergent. Per a mi, l'existència de Barcelona En Comú és molt important. Potser m'ho miro des d'una perspectiva molt municipalista, però...

—Vol dir que això és començar la casa pels fonaments?

—RICARD GOMÀ: [assenyala Xavier Domènech] Jo sóc d'Iniciativa i ell, no, però els dos som de Barcelona En Comú. És una dinàmica diferent de la de l'Estat.

—**Un altre mèrit que s'atribueix al PSUC durant la dictadura és una tasca pedagògica molt destacada amb els immigrants sobre el tema de la llengua i els drets nacionals dels catalans. Això ho trenca, en certa manera, Pablo Iglesias, fa un any, quan reivindica el vot dels "aquesta gent de barri que no sent vergonya de tenir avis andalusos"?**

—XAVIER DOMÈNECH: Ara seré una mica provocatiu. Què és Súmate? Súmate és una interpel·lació constant d'identitats, feta en castellà, perquè pressuposen que, a l'Àrea Metropolitana, t'hi has de comunicar d'una certa manera... I, en canvi, això no genera cap crítica ni cap polèmica entre el catalanisme i l'independentisme. Per contra, Pablo fa aquelles declaracions, sobre les quals va demanar disculpes bastant immediatament, i se li tiren a sobre.

—**Però dins de l'actual confluència hi ha aquella voluntat del PSUC de treballar per la integració d'una immi-**

gració, que, d'altra banda, ara és molt diferent?

—XAVIER DOMÈNECH: Un dels eixos que porta a la formació d'En Comú Podem —sense el qual, probablement, molta gent no hauria fet el pas següent al del municipalisme— és el resultat de Ciutadans. La nit del 27-S, quan una part del país celebrava la victòria de l'independentisme, una altra part ens vam quedar molt consternats pel resultat de Ciutadans. Perquè si allò solidificava, volia dir que teníem un greu problema en aquest país. Això té a veure amb una tasca pedagògica...? No ben bé. Per a mi, és un altre dels errors de l'independentisme: que planteja el seu discurs de construcció nacional com l'Estat propi, però el planteja, de cara als no independentistes, en tres sentits: en termes d'instrument ("si no sou independentistes, no tindreu cap instrument per al canvi"); en termes de pedagogia ("si no ho sou és que no ho esteu entenent bé") i això sempre genera un problema de superioritat (no conscient) i "no hi ha possibilitat de canvi sense una Catalunya independent". Cap d'aquests arguments no és de construcció nacional. No estan pensats en termes de construir la nació catalana sinó en termes de com guanyar. Així no s'està fent un favor a Catalunya. En En Comú Podem defensem aquest catalanisme popular que no es planteja la construcció del catalanisme o de la nació catalana en termes d'incorporació a una pàtria imaginada pel noucentisme. Moltes vegades encara estem en el debat d'una pàtria imaginada pel noucentisme a la qual s'ha d'incorporar gent que no està en aquesta pàtria noucentista. Nosaltres som negadors d'aquesta pàtria noucentista i volem ser constructors d'una altra pàtria. No tornaré a dir pàtria perquè a Podemos els posa nerviosos... [en to de broma.]

—**Per què? Si Quilapayún cantava allò de "Patria, luz y bandera"...**

—XAVIER DOMÈNECH: [riu] Sí, sí. La feina d'En Comú Podem és fer aquest

espai polític i això és una feinada. El PSUC va fer aquest paper central, però com llegim aquest espai central? Ve una gent d'altres terres i s'integra a Catalunya. Però quina era l'expressió nacional de Catalunya? Si hi havia el franquisme! On s'integrava? Això ho explicava molt bé Comín pare [Alfons Carles, pare d'Antoni Comín, actual conseller de Salut] en *Juventud obrera y conciencia de clase*, aquell estudi sobre Cornellà fet amb en García Nieto: el debat no ha de ser com s'integra sinó com aquesta renovació de les classes populars construeix un nou país. Aquesta pulsó l'hem de continuar mantenint perquè és l'única que permet que Ciutadans no creixi. Tota la resta (la voluntat de pedagogia) de vegades funciona i de vegades genera exclusió.

—RICARD GOMÀ: L'aposta del PSUC per construir la nació de la gent la simbolitzen molt clarament alguns elements clau com fer del català la llengua vehicular de l'escola pública a Catalunya: aquesta és una aposta del PSUC que en el moment inicial no era compartida per CiU i el nacionalisme, que tenien una actitud més defensiva i volien que cadascú pogués triar la seva llengua materna. I el PSUC deia: "No, construïm una nova realitat nacional sobre la base del respecte a les expressions de tothom però també sobre la base d'una llengua compartida que serà vehicular en el nostre sistema públic escolar". Això és fonamental i avui un dels grans reptes d'En Comú Podem és renovar aquesta formulació essent-hi molt, molt, fidel sobre la base d'un país que també ha canviat. Avui Catalunya no és un país bilingüe, és un país multilingüe. Si sortim al carrer sentim parlar en desenes de llengües diferents, però n'hi ha una, que és el català, que ha de vertebrar aquesta diversitat. Aquest és un repte que tenim des d'aquesta voluntat molt fidel i molt honesta de seguir un procés de construcció de la nació entesa com la realitat quotidiana que la gent viu als barris, a la ciutat i als pobles. •